

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/20/2011
Identifikačné číslo spisu:	5307203846
Dátum vydania rozhodnutia:	22.11.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:5307203846.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu C. D., bývajúceho v J., zastúpeného JUDr. Jozefom Varmusom, advokátom so sídlom v Čadci, Palárikova č. 83, proti žalovanému D. E., bývajúcemu v J., zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka JUDr. Blendovský s.r.o., so sídlom v Čadci, Potočná č. 2835/1 A, o určenie práva prechodu, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 4 C 65/2007, v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 10. marca 2011 sp. zn. 10 Co 352/2010 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Čadca z 29. júna 2010 č.k. 4 C 65/2007-212, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 10. marca 2011 sp. zn. 10 Co 352/2010 a rozsudok Okresného súdu Čadca z 29. júna 2010 č.k. 4 C 65/2007-212 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Čadca na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobca sa v konaní domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť trpieť právo prechodu pešo, povozom, osobným a nákladným motorovým vozidlom žalobcu po nehnuteľnosti v katastrálnom území J. vedenej ako parcela č. XXXX/X - ostatné plochy o výmere XXX m² a zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX (ďalej len „parcela č. XXXX/X“).

Okresný súd Čadca rozsudkom z 29. júna 2010 č.k. 4 C 65/2007-212 žalobu zamietol a žalobcu zaviazal k povinnosti zaplatiť žalovanému 885,51 € trov konania. V odôvodnení uviedol, že v zmysle § 226 O.s.p. vychádzal zo záverov uznesenia Krajského súdu v Žiline z 26. marca 2009 sp. zn. 10 Co 276/2008, ktorým bol jeho predchádzajúci rozsudok z 22. mája 2008 č.k. 4 C 65/2007-119, vyhovujúci žalobe voči žalovanému I/ (D. E.), zrušený a vec vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, ako i v nadväznosti na toto uznesenie z výzvy adresovanej zástupcovi žalobcovi. Na otázky, ktoré považoval za sporné odvolací súd, zástupca žalobcu neodpovedal, nekonkretizoval ich, nepredložil k záverom odvolacieho súdu tvrdenia a dôkazy. Preto dospel k záveru, že „v nadväznosti na závery odvolacieho súdu neunesol dôkazné bremeno na preukázanie svojho tvrdenia, že vydržal vecné bremeno, resp. že

právní predchodcovia navrhovateľa boli spoluvlastníkmi spornej nehnuteľnosti. Nepreukázal, že vecné bremeno by bolo zapísané v pozemkovej knihe, resp. katastri nehnuteľností.“ Návrhu žalobcu, aby daná vec bola kvalifikovaná podľa noriem verejného práva a cestného zákona, nevyhovel a v tomto smere poukázal na § 226 O.s.p. s tým, že je viazaný právnymi závermi odvolacieho súdu, pričom nedošlo k zmene skutkového stavu. Uviedol, že žalobca pri totožnom skutkovom stave aplikoval odlišnú právnu kvalifikáciu na rozdiel od podanej žaloby a na rozdiel od záverov odvolacieho súdu. O trovách konania rozhodol podľa zásady úspechu v konaní.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Žiline rozsudkom z 10. marca 2011 sp. zn. 10 Co 352/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalobcu zaviazal nahradiť žalovanému 74,61 € trov odvolacieho konania. Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudok súdu prvého stupňa považoval za vecne správny aj keď čiastočne z iných právnych dôvodov. Pokiaľ súd prvého stupňa zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že sa cítil byť viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v jeho zrušujúcom uznesení, v ktorom posudzoval nárok žalobcu podľa predpisov súkromného práva a nie podľa verejného práva, s touto argumentáciou sa odvolací súd nestotožnil a uviedol, že zo zrušujúceho uznesenia nevyplýva, že na prejednávanej vec nemožno aplikovať predpisy verejného práva. Ďalej odvolací súd uviedol, že zo spisu je preukázané, že parcela č. XXXX/X je sčasti tvorená neknihovanou parcelou (nevidovanou v pozemkovej knihe) o výmere XXX m² a sčasti knihovanou parcelou č. XXXX o výmere XX m², zapísanou v pozemnoknižnom protokole č. XXX a vedenou na spoluvlastníkov C., H. a Z. E. (právnych predchodcov žalovaného). Zo spisu nevyplýva, že žalobca, resp. jeho právni predchodcovia boli spoluvlastníkmi časti parcely č. XXXX/X, teda, že by sa ako spoluvlastníci dohodli na užívaní parcely ako cesty. Naopak v konaní bolo preukázané, že k časti parcely č. XXXX/X, ktorá je totožná s bývalou parcelou č. XXXX o výmere XX m², mal žalovaný, resp. jeho právni predchodcovia, vlastnícke právo, ako i že táto časť parcely bola využívaná ako cesta právnym predchodcom žalovaného a ostatnými, t.j. žalobcom, resp. jeho právnymi predchodcami len vtedy, ak otec žalovaného s tým súhlasil. Predmetom sporu bolo určenie, že žalovaný je povinný strpieť právo žalobcu prechádzať pešo, povozom po parcele č. XXXX/X, lebo od minulosti tvorila prístupovú cestu žalobcu a jeho predkov, pričom časť parcely tvorila neknihovaná parcela o výmere XXX m². Na základe uvedeného odvolací súd, aplikujúc § 14 ods. 1, 2 zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v platnom znení, dospel k záveru, že neknihovaná časť parcely č. XXXX/X o výmere XXX m² je verejným majetkom a že dňom účinnosti uvedeného zákona prešla do vlastníctva iného subjektu (Obec J.), než je žalobca, keďže išlo o neknihovaný pozemok v zastavanom území obce. Z toho dôvodu mal za to, že aktívnu legitimáciu k vedeniu sporu má iný subjekt než je žalobca a z dôvodu nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu bola žaloba súdom prvého stupňa správne zamietnutá. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Na základe podnetu žalobcu Generálny prokurátor Slovenskej republiky napadol mimoriadnym dovolaním rozsudok Krajského súdu v Žiline z 10. marca 2011 sp. zn. 10 Co 352/2010 a rozsudok Okresného súdu Čadca z 29. júna 2010 č.k. 4 C 65/2007-212. V opravnom prostriedku uviedol, že napadnutými rozhodnutiami bol porušený zákon. Na odôvodnenie podaného opravného prostriedku uviedol, že súd prvého stupňa postupoval nesprávne, keď nevyhovel procesnému návrhu žalobcu, aby sa necítil byť viazaný právnymi názormi odvolacieho súdu vyslovenými v jeho zrušujúcom uznesení a vec právne kvalifikoval nie podľa noriem súkromného práva ale podľa noriem práva verejného a cestného zákona, a rozhodol v zmysle § 226 O.s.p., podľa ktorého je súd viazaný právnymi závermi odvolacieho súdu, ak ku zmene skutkového stavu nedošlo. Viazanosť súdu prvého stupňa právnym názorom odvolacieho súdu platí len pre skutkový stav, z akého vychádzalo rozhodnutie prvostupňového súdu, ktoré bolo potom napadnuté odvolaním. Ak sa v ďalšom priebehu konania na tomto skutkovom stave čokoľvek zmení, potom viazanosť súdu prvého stupňa právnym názorom odvolacieho súdu končí. Pretože po zrušení pôvodného rozhodnutia súdu prvého stupňa sa vracia celá vec do stavu, aký tu bol pred vydaním rozhodnutia, pokračuje prvostupňové konanie ďalej, ako by tu žiadne rozhodnutie doposiaľ vydané nebolo. Nie je vylúčené ani to, aby účastníci pri pokračovaní konania predniesli nové skutočnosti a navrhli nové dôkazy. Z odôvodnenia zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, že na prejednávanej vec nemožno použiť predpisy verejného práva, preto pri opätovnom rozhodovaní súdu prvého stupňa nič nebránilo zaoberať sa vecou aj z tohto pohľadu. Generálny

prokurátor nepovažoval za správny ani názor odvolacieho súdu vyslovený v rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby, z dôvodu nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu. Poukázal na § 4 Občianskeho zákonníka a povinnosť každého správať sa tak, aby práva iného neporušoval, nesťažoval ich výkon alebo iného nerušil pri ich výkone. Žalobca tvrdí porušenie svojich práv zo strany žalovaného, ktorý mu znemožnil prechod po pozemku parcely č. XXXX/X a za žalovaného označil D. E., ktorého vlastnícky vzťah k uvedenému pozemku deklaruje list vlastníctva č. XXXX. Aktívne vecne legitimovaná k podaniu žaloby môže byť s ohľadom na právny názor vyslovený odvolacím súdom aj Obec J.. Táto skutočnosť však nemôže byť dôvodom na odopretie ochrany žalobcu; v danom prípade totiž nejde o určenie vlastníckeho práva k pozemku, ale o zabránenie rušenia konkrétneho práva konkrétnej osoby. Vychádzajúc z právneho názoru odvolacieho súdu je potom žalobca v pozícii, že sám sa nemôže domáhať, aby ho žalovaný nerušil v práve prechodu, ale mal by čakať, či obdobnú žalobu podá iný subjekt, pričom táto skutočnosť nemusí nastať; navyiac v danom prípade pasivita Obce J. bola preukázaná obsahom spisu. Z týchto dôvodov žiadal zrušiť rozsudok Krajského súdu v Žiline z 10. marca 2011 sp. zn. 10 Co 352/2010 a tiež ním potvrdený rozsudok Okresného súdu Čadca z 29. júna 2010 č.k. 4 C 65/2007-212 a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243e ods. 1 O.s.p., § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu súhlasil s týmto opravným prostriedkom, jeho dôvodmi ako i návrhom generálneho prokurátora zrušiť rozsudky oboch súdov nižších stupňov a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Trval na to, že neknihovaný pozemok vo výmere XXX m² je verejným majetkom, ktorý má právo užívať každý v súlade s účelovým určením tohto pozemku a že zvyšná časť pozemku o výmere XX m² bola ponechaná vlastníckmi tohto pozemku na zriadenie prístupovej komunikácie k pozemkov obyvateľov miestnej časti obce, ktorí ho využívali na prechod k svojim poľnohospodárskym pozemkom.

Žalovaný vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhol tento opravný prostriedok zamietnuť a priznať mu náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní vo výške 154,64 €. Poukázal na to, že žalobca sa domáhal práva prechodu z dôvodu výkonu práva vydržaním. Ide o čisto súkromnoprávny inštitút, ktorý sa riadi predpismi súkromného práva a nie je možné naň vzťahovať predpisy verejného práva. Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, že ide o účelovú komunikáciu, uviedol, že v tomto smere žalobca neunesol bremeno tvrdenia ani dôkazné bremeno. Obec J. sporný pozemok nikdy neevidovala ako účelovú komunikáciu, nikdy neprebehlo správne konanie o určenie, že ide o účelovú komunikáciu, pričom bolo v konaní zistené, že ide o zelený trávnatý nijako neupravovaný porast. Ďalej poukázal na to, že žalobca má zabezpečený prístup po „oficiálnej ceste“, a to po parcele č. XXXX, a preto nie je daný ani naliehavý právny záujem na určení práva prechodu cez pozemok, ktorý navyiac žalobca nikdy nevyužíval a nemal k nemu žiadny vzťah.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie bolo podané dôvodne.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacieho dôvodu uvedeného výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p. Žiadna z týchto vád nebola v mimoriadnom dovolaní namietaná a v konaní o tomto opravnom prostriedku nevyšla najavo.

Najvyšší súd Slovenskej republiky obdobne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmal, či v konaní nedošlo k tzv. inej vade konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.); vada tejto

povahy nebola v mimoriadnom dovolaní tvrdená a v konaní o tomto opravnom prostriedku nevyšla najavo.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Pokiaľ ide o posúdenie otázky viazanosti súdu prvého stupňa právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý vyslovil v uznesení z 26. marca 2009 sp. zn. 10 Co 276/2008, ktorým bol predchádzajúci rozsudok prvostupňového súdu z 22. mája 2008 č.k. 4 C 65/2007-119 zrušený a vec vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, dovolací súd sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, ktorý je aj v zhode s názorom odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom rozsudku. K tejto otázke považuje za potrebné len doplniť, že súd prvého stupňa je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu v zmysle § 226 O.s.p. pri posudzovaní otázok tak hmotného práva ako i procesnoprávnych predpisov a platí len pre ten skutkový stav, z ktorého vychádzalo rozhodnutie súdu prvého stupňa. Z uznesenia Krajského súdu v Žiline z 26. marca 2009 sp. zn. 10 Co 276/2008, ktorým bol predchádzajúci rozsudok Okresného súdu Čadca z 22. mája 2008 č.k. 4 C 65/2007-119 zrušený a vec vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, však nevyplýva, že na prejednávanú vec nemožno použiť predpisy verejného práva, ako to nesprávne konštatoval v odôvodnení svojho rozsudku súd prvého stupňa.

V posudzovanej veci odvolací súd založil svoje rozhodnutie na nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu. Vychádzal pritom z názoru, že neknihovaná časť parcely č. XXXX/X o výmere XXX m² je verejným majetkom a prešla do vlastníctva iného subjektu, než je žalobca (do vlastníctva Obce J.), a teda že aktívnu legitímáciu k vedeniu sporu má iný subjekt ako žalobca.

Dovolací súd sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že v danej veci tento odvolacím súdom prijatý právny názor nie je správny.

Vo všeobecnosti vecnou legitímáciou treba rozumieť stav vyplývajúci z hmotného práva, podľa ktorého fyzická či právnická osoba je subjektom práva alebo povinnosti, ktoré sú predmetom konania. Pokiaľ ide o dvojstranné právne pomery, v ktorých účastníci konania stoja svojimi návrhmi proti sebe, môžeme hovoriť buď o vecnej legitímácii aktívnej (na strane žalobcu), alebo o vecnej legitímácii pasívnej (na strane žalovaného). Nedostatok vecnej legitímácie znamená, že ten, kto tvrdí svoje hmotnoprávne oprávnenie, alebo o kom sa tvrdí, že je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, v skutočnosti toto oprávnenie nemá, alebo nie je nositeľom tvrdenej povinnosti, o ktorú v konaní ide.

Vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečooho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe (§ 151n a nasl. Občianskeho zákonníka).

Proti tomu, kto právo ohrozí alebo poruší, možno sa domáhať ochrany u orgánu, ktorý je na to povolaný. Ak nie v zákone ustanovené niečo iné, je týmto orgánom súd (§ 4 Občianskeho zákonníka).

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa v konaní domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť trpieť právo prechodu pešo, povozom, osobným a nákladným motorovým vozidlom žalobcu po parcele č. XXXX/X, vlastníctvo ktorej deklaruje list vlastníctva č. XXXX v prospech žalovaného. Žalobca sa teda podanou žalobou domáhal ochrany práv zodpovedajúcich vecnému bremenu; táto ochrana práva vyplýva zo všeobecného ustanovenia § 4 Občianskeho zákonníka, ktoré zabezpečuje možnosti súdnej ochrany všade tam, kde je v občianskoprávnych vzťahoch ohrozené alebo porušené právo. Predmetom tejto ochrany sú nepochybne aj práva zodpovedajúce vecným bremenám. Preto je nesprávny právny

názor odvolacieho súdu, že žalobca nie je v tomto konaní aktívne legitimovaný na podanie žaloby, ktorou sa domáha ochrany svojich práv (zriadenia vecného bremena).

Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutia súdov nižších stupňov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení vecí. V mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky bol preto opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 243b ods. 1 O.s.p. Keďže dôvody, pre ktoré bolo zrušené rozhodnutie odvolacieho súdu, sú dané aj vo vzťahu k rozsudku súdu prvého stupňa, zrušil rovnako aj jeho rozhodnutie a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.